

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПРОЦЕСУ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

Бойко О.С.

Анотація:

- предметом дослідження є процес методичного забезпечення модернізації українських промислових підприємств, а метою - розробка методичних пропозицій, що можуть допомогти зрушити з місця проблему модернізаційного розвитку підприємств переробної промисловості;
- методологія проведення дослідження базується на даних Українського науково-дослідного інституту олій та жирів Національної академії аграрних наук України, аналітичній інформації «Укроліяпром» та на принципі, що в умовах, які склалися, методичне забезпечення - це одне з важливих умов вирішення проблеми модернізаційного розвитку українських підприємств;
- результати дослідження полягають у розробці методики оцінки потенціалу модернізації підприємства на підставі визначення його сутності та складових, а також обґрунтування системи показників для вимірювання потенціалу модернізації підприємства;
- галуззю застосування результатів є економічна діяльність підприємств у сфері прийняття рішень щодо їх модернізації;
- висновки полягають у визнанні того, що однією з проблем методичного забезпечення модернізації промислових підприємств є відсутність методики оцінки її потенціалу. Запропонована методика бальної оцінки потенціалу модернізації підприємства базується на розробленій системі показників вимірювання потенціалу модернізації. Для здійснення бальної оцінки потенціалу модернізації запропоновані критеріальні значення показників по кожній із складових потенціалу модернізації, відповідні ним бали, а також спосіб розрахунку границь чотирьох рівнів потенціалу модернізації у розрізі його складових.

Ключові слова: модернізація підприємства, потенціал модернізації підприємства, складові потенціалу модернізації, показники потенціалу модернізації підприємства, методика оцінки потенціалу

МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ ПРОЦЕССА МОДЕРНИЗАЦИИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Бойко О.С.

Аннотация:

- предметом исследования является процесс методического обеспечения модернизации украинских промышленных предприятий, а целью - разработка методических рекомендаций, которые помогут сдвинуть с места проблему модернизационного развития предприятий перерабатывающей промышленности;
- методология проведения исследования базируется на данных Украинского научно-исследовательского института масел и жиров Национальной академии аграрных наук Украины и аналитической информации «Укрмаслопром» и на принципе, что в сложившихся условиях методическое обеспечение - это одно из главных условий решения проблемы модернизационного развития украинских предприятий;
- результаты исследования заключаются в разработке методики оценки потенциала модернизации предприятия на основании определения его сущности и состав-

ляющих, а также обоснования системы показателей для измерения потенциала модернизации предприятия;

- отраслью использования результатов является экономическая деятельность предприятий в сфере принятия решений об их модернизации;
- выводы исследования заключаются в признании того, что одной из проблем методического обеспечения модернизации промышленных предприятий является отсутствие методики оценки её потенциала. Предложена методика бальной оценки потенциала модернизации предприятия, которая основывается на разработанной системе показателей измерения потенциала модернизации. Для осуществления бальной оценки потенциала модернизации предложены критериальные значения показателей по каждой из составляющих потенциала модернизации, соответствующие им баллы, а также способ расчета границ четырех уровней потенциала модернизации в разрезе его составляющих.

Ключевые слова: модернизация предприятия, потенциал модернизации предприятия, составляющие потенциала модернизации, показатели потенциала модернизации предприятия, методика оценки потенциала

METHODOLOGICAL GUIDELINES FOR ENTERPRISE MODERNIZATION PROCESS DEVELOPMENT

Boiko O.S.

ANNOTATION:

- the subject of the research is the process of methodical support of modernization of Ukrainian industrial enterprises, and the objective is the development of the guidelines that will help move the problem of modernization development of the processing industry;
- the methodology of the study is based on the data of *Ukrainian Scientific-Research Institute of fats and oils of the National Academy of Agrarian Sciences* of Ukraine and analytical information "Ukroliaprom" and on the principle that under the current situation methodological support is one of the main conditions for solving the problem of modernization development of Ukrainian enterprises;
- the results of the study involve the development of potential estimation technique of the company's modernization on the basis of determination of its content and components, as well as validation of the indicators system to measure the capacity of the company modernization;
- the field of use of the results is economic activity of enterprises in decision-making on their modernization;
- the study findings are to recognize that one of the problems of methodological support of industrial enterprises modernization is the lack of its potential estimation technique. There is suggested a technique of point scoring of enterprise modernization potential which is based on the established framework of indicators of enterprise modernization potential. For the implementation of point scoring of potential modernization criterial values are suggested for each of the components of modernization potential, their corresponding points and the method of defining of the borders of four levels of modernization potential regarding its components.

Key words: enterprise modernization, enterprise modernization potential, constituents of modernization potential, indicators of enterprise modernization potential, potential estimation technique

Вступ. Модернізація промислових підприємств є невід'ємною частиною процесу глобалізації та одним з реальних факторів зростання економіки, засобом забезпе-

чення конкурентоспроможності підприємств та необхідною умовою продовження їхнього життєвого циклу. Зростаючий рівень конкуренції і технологічні переваги підприємств зарубіжних країн обумовлюють необхідність модернізації української промисловості. Саме модернізація, що заснована на використанні високотехнологічних ресурсів, реалізації сучасних систем управління та ефективного залученні в господарський обіг інноваційних розробок, має забезпечити розвиток промислових підприємств. Але у вітчизняній теорії та практиці модернізація все ще не зайняла належного їй місця. Як наслідок цього, модернізаційні процеси на підприємствах не забезпечені у повному обсязі необхідними методичними розробками та інструкціями.

Актуальність дослідження. Модернізаційний розвиток підприємств має базуватися на оцінці модернізаційного потенціалу, оскільки саме він показує границю внутрішніх можливостей підприємства до технічного, технологічного та організаційно-управлінського перетворення. Але промислові підприємства таку оцінку не здійснюють за причини відсутності відповідної методики. Таке, на наш погляд, є неприпустимим і нагально потребує розробки науково-обґрунтованої методики оцінки потенціалу модернізації підприємств.

Підставою модернізаційних перетворень підприємств виступають довгострокові програмні модернізації. Але методична база довгострокового планування модернізаційного розвитку підприємств є недосконалою, вона не може забезпечити високу ефективність програм модернізації, а відтак, потребує удосконалення. Це означає, що в умовах формування нової моделі трансформації національної промисловості, в рамках якої змінюється статус та місце модернізаційних процесів, дослідження проблем методичного забезпечення модернізаційного розвитку промислових підприємств з ціллю їх вирішення уявляється актуальним.

Ступінь дослідження проблеми вченими. Дослідженню модернізаційних процесів на промислових підприємствах присвячені наукові праці Я. Базилюка, К.О. Бужимської, О. Власюка, В.П. Семенової, Л.І. Федулової та ін., в яких активно розглядаються проблеми управління інноваційним розвитком підприємств. Вагомий внесок у дослідження методологічних проблем модернізації на промислових підприємствах здійснили О.І. Амоша, Н.А. Бурмістров, Н.В. Валінкевич, В.М. Геєць. При цьому проблема техніко-технологічного оновлення української промисловості на модернізаційних засадах поки ще не вирішена. Значною мірою це пов'язано з тим, що організаційно-економічні та методичні умови, які б забезпечили системні ефективні модернізаційні перетворення підприємств, в Україні ще не відтворені.

Предметом дослідження є процес методичного забезпечення модернізації українських промислових підприємств.

Мета дослідження полягає у розробці методичних пропозицій, що можуть певною мірою допомогти зрушити з місця проблему модернізаційного розвитку підприємств переробної промисловості.

Відповідно до означеної мети поставлені наступні **завдання дослідження**:

- дослідити складові потенціалу модернізації підприємства;
- запропонувати систему показників для вимірювання потенціалу модернізації підприємства;
- обґрунтувати методику оцінки потенціалу модернізації підприємства.

Методи дослідження. Дослідження проводилося на підставі даних Українського науково-дослідного інституту олій та жирів Національної академії аграрних наук України, аналітичної інформації «Укроліяпром» з використанням методів аналізу, синтезу, дедукції, спираючись на праці вітчизняних та зарубіжних авторів з питань методичного забезпечення модернізації підприємств.

Постановка проблеми. Модернізація будь-якого підприємства має починатися з оцінки його модернізаційного потенціалу. Але в економічній практиці українських переробних, і взагалі промислових, підприємств утворився вакуум між потребою та ная-

вністю методик такої оцінки, який має бути негайно заповнений. Тобто існує нагальна потреба у розробці та впровадженні методики оцінки потенціалу модернізації підприємств, яка базується на сутності, визначенні складових потенціалу модернізації та системі показників, що його вимірюють.

Результати дослідження. Поняття модернізації промислового підприємства використовується переважно з приводу змін та покращення технічних параметрів певного обладнання чи підприємства в цілому. Воно означає наближення їх до сучасних стандартів, які задаються країнами-лідерами технологічного прогресу, тобто модернізація означає розвиток індустріальної системи, заснованої на технологіях високого рівня [1]. Такого розвитку у сучасних умовах ринкової економіки потребують більшість українських промислових підприємств, серед яких підприємства олійно-жирової промисловості.

Проведений нами на підставі інформації «Укроліяпром» аналіз діяльності підприємств олійно-жирової промисловості показує, що головними проблемами переважної їх кількості (особливо невеликих) є низькотехнологічне виробництво, значний знос основних фондів, що використовуються у виробничому процесі, недостатність фінансування модернізаційних процесів, недосконалість або взагалі відсутність планування модернізаційного розвитку [2]. З огляду на це головним завданням модернізації більшості олійнопереробних підприємств на сучасному етапі є: зміна якісного та кількісного складу засобів виробництва, які використовуються у виробництві олійно-жирової продукції; зміна виробничих технологій, які у своїй більшості не відповідають сучасним вимогам до якості продукції, економії ресурсів та зниження витрат.

Процеси модернізації, на наш погляд, значною мірою обумовлені вирішенням існуючих методичних проблем забезпечення модернізаційного розвитку підприємств.

Модернізаційний розвиток підприємства неможливий без оцінки його модернізаційного потенціалу, оскільки саме вона дає змогу визначити спроможність підприємства до здійснення модернізації. Натомість проведене нами дослідження показало, що на українських переробних підприємствах такої оцінки не здійснюється і що причиною цього, як з'ясувалося, є відсутність методики оцінки потенціалу модернізації підприємств.

Спроба розібратися з цією проблемою спонукала нас проаналізувати відповідне коло досліджень, що мають місце в науковій літературі. Результатом такого аналізу є висновок, що: пропозиції повноцінної методики оцінки потенціалу модернізації підприємств відсутні; відсутні показники, що вимірюють потенціал модернізації підприємств; не існує поки що і однозначного трактування поняття потенціалу модернізації; наявні наукові дослідження з означеної проблематики здебільшого стосуються сутності потенціалу модернізації та його окремих складових, при цьому значна увага науковців зосереджена на дослідженні інноваційного потенціалу підприємств. За цих обставин одним з першочергових завдань, що постало у нашому дослідженні, було визначення потенціалу модернізації підприємства, яке витікає з його сутності.

На нашу думку, потенціал модернізації підприємства - це границя внутрішніх можливостей підприємства, які можуть забезпечити його перетворення. При цьому внутрішні можливості, без сумніву, опосередковано обумовлені зовнішніми факторами, серед яких науково-технічні та інституціональні. Найбільш впливовими серед них є група науково-технічних факторів, яка включає: появу нових технологій, появу нового обладнання, появу сировинних замінників та ін. Вони, з одного боку, відкривають підприємствам можливість модернізаційних процесів, а з урахуванням такої причини модернізації, як «підвищення рівня конкуренції на ринку» - диктують її необхідність. Інституціональні фактори обумовлюють можливість проведення модернізаційних перетворень інституціональними змінами на галузевому, регіональному та державному рівні. Такими, на нашу думку, є: проведення державної політики модернізації, удосконалення інноваційно-інвестиційного законодавства, підвищення стандартів, регіо-

нальні рішення щодо сприяння інноваційно-модернізаційного розвитку підприємств в регіоні, галузеві програми розвитку.

У процесі дослідження визначено, що рівень потенціалу модернізації визначають його складові, сукупність яких у наукових джерелах подається різною. Так, наприклад, А.А. Шевченко до складу потенціалу модернізації включає наступні складові (потенціали): фінансовий, фондівий, організаційний, кадровий, інноваційний та схований[3]. На наш погляд, з таким баченням складових повністю погодитися неможливо, оскільки тут, по-перше, змішані критеріальні ознаки класифікації, (наприклад, фінансовий та схований), по-друге, якщо є потенціал схований, то, слідуючи логіці, повинен бути і не схований, тобто наявний. Крім того, не зрозуміло, чому до потенціалу модернізації не включені такі його важливі складові як технологічний та управлінський потенціал. На нашу думку, модернізаційний потенціал підприємства гіпотетично можуть визначати наступні складові: технологічна, технічна, наукова, фінансова, кадрова, організаційна, управлінська. При цьому слід розуміти, що визначати складові потенціалу модернізації конкретного підприємства без урахування специфіки та напрямів його діяльності є неприпустимим. Наприклад, існує значна кількість підприємств, які не займаються науковою діяльністю, то ж у складі їх потенціалу модернізації звісно неможливо розглядати наукову складову.

Таким чином, ми вважаємо, що у складі потенціалу модернізації промислового підприємства можливо виокремити: технічну, технологічну, наукову, фінансову, кадрову, організаційну та управлінську складову або їх сполучення (техніко-технологічну, науково-технічну, організаційно-управлінську тощо). При цьому в залежності від виду економічної діяльності одна з них завжди є профільуючою. Інші складові підпорядковуються профільуючій та забезпечують в сукупності реалізацію потенціалу модернізації. Так, за результатами проведеної експертної оцінки, потенціал модернізації більшості українських олійно-жирових підприємств включає техніко-технологічну, фінансову, кадрову та організаційно-управлінську складові і профільуючою серед них є техніко-технологічна складова.

Кожна складова потенціалу модернізації має вимірюватися як узагальнено, так і у розрізі окремих її аспектів. Таким чином, можливість твердити про наявність «дерева показників» для вимірювання потенціалу модернізації підприємства (рис. 1).

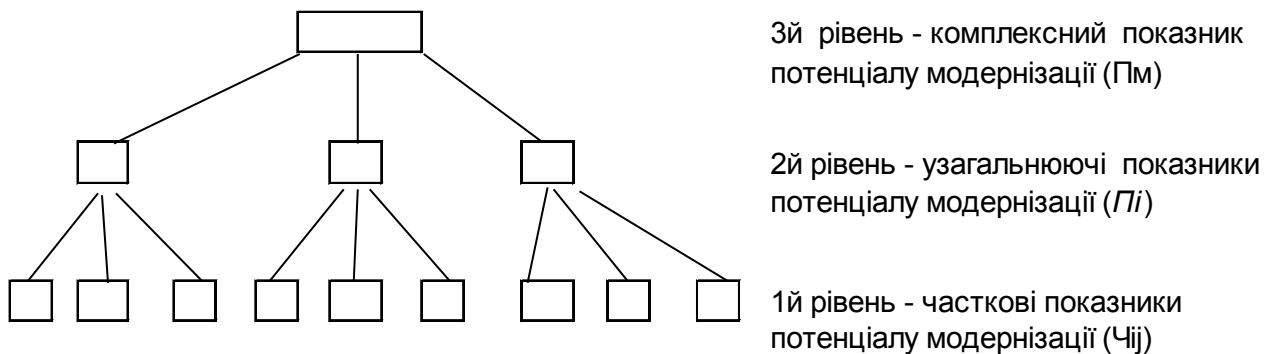

Рис.1.Дерево показників потенціалу модернізації підприємства

Як видно з рисунку 1, пропонується розподіл показників потенціалу модернізації підприємства на три ієрархічні рівні: перший, нижчий рівень - часткові показники; другий, середній рівень - узагальнюючі показники; третій, вищий рівень - комплексний показник потенціалу модернізації. Узагальнюючі показники вимірюють потенціал модернізації у розрізі його складових, а комплексний показник - потенціал модернізації підприємства в цілому.

На наш погляд, залежність між комплексним та узагальнюючими показниками можливо відобразити наступною формулою:

$$P_M = \sum_{i=1}^{i=n} (P_i * k_i) \quad \text{де}$$

P_M – комплексний показник потенціалу модернізації підприємства;

$i = 1, 2, \dots, n$;

n – кількість складових потенціалу модернізації підприємства;

P_i – узагальнюючий показник вимірювання i -ї складової потенціалу модернізації;

k_i - коефіцієнт вагомості i -го узагальнюючого показника потенціалу модернізації.

Наведена залежність покладена в основу розробленої нами методики оцінки потенціалу модернізації підприємства.

Запропонована нами методика виходить з того, що оцінка потенціалу – це сукупна оцінка окремих його складових і що аналіз кожної з цих складових дає можливість оцінити сукупний потенціал підприємства [4, с.324]. Таким чином, головне правило запропонованої методики полягає у тому, що для оцінки потенціалу модернізації підприємства необхідно визначити його складові та оцінити внесок кожної з них у загальний потенціал модернізації підприємства.

Пошук методу, який забезпечив би обґрунтовану оцінку потенціалу модернізації підприємства, показав, що, попри відсутність цільної методик такої оцінки, у науковій літературі існують певні нароби використання різноманітних методів оцінки економічного потенціалу підприємств, конкурентоспроможності підприємств, їх інвестиційної привабливості, серед яких матричний метод, індексний, метод лінійних оптимізаційних моделей, метод бальної оцінки, тощо [5, 6, 7]. Враховуючи позитивні та негативні сторони цих прийомів, ми запропонували використання методу бальної оцінки потенціалу модернізації підприємства і здійснення такої оцінки за 100-бальною шкалою.

Послідовність дій у запропонованій методиці бальної оцінки рівня потенціалу модернізації підприємства наведена на рисунку 2.

Важливим етапом розробленої методики є оцінка складових модернізаційного потенціалу, яка потребує визначення коефіцієнтів вагомості його складових та системи часткових показників, що характеризують аспекти складових потенціалу модернізації. Нами запропонована така система показників. Вона, на наш погляд, дозволяє об'єктивно охарактеризувати модернізаційний потенціал підприємства. При цьому припускається, що обрані нами показники не є абсолютно завершеною сукупністю критеріїв оцінки модернізаційного потенціалу і в залежності від особливостей сфери діяльності підприємства перелік показників може бути розширений. І це не знизить, а навпаки підвищить точність оцінки потенціалу модернізації підприємства.

Для бальної оцінки модернізаційного потенціалу потребується розробка критеріальних значень показників та відповідних балів по кожній із складових потенціалу модернізації. Такі критерії для українських олійно-жирових підприємств були нами розроблені і використані в апробації даної методики.

Модернізаційний потенціал підприємства, як, доречі, і будь-який інший, може бути високим і низьким. Але тільки такої градації, на наш погляд, недостатньо для його оцінки. Тому у розробленій методиці введені значення рівня модернізаційного потенціалу «вище середнього» та «нижче середнього» і запропонований спосіб розрахунку границь рівня потенціалу модернізації у розрізі його складових.

Рис. 2. *Послідовність здійснення бальної оцінки потенціалу модернізації підприємства*

Нами була здійснена бальна оцінка модернізаційного потенціалу переробного підприємства, відповідний потенціал якого включає п'ять складових (див. табл. 1). Було визначено, що технологічна складова у нього є профілюючою, і коефіцієнт її вагомості оцінений на рівні 0,25. За таких умов визначилися границі рівня модернізаційного потенціалу підприємства у розрізі його складових, які наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Границі рівня потенціалу модернізації переробного підприємства

Рівень потенціалу	Бальні критеріальні оцінки потенціалу модернізації, бал.					
	Складові модернізаційного потенціалу					Модернізаційний потенціал підприємства в цілому
	технологічна	кадрова	фінансова	науково-технічна	організаційно-управлінська	
Високий	25,00 – 20,00	18,750 – 14,065	18,750 – 14,065	18,750 – 14,065	18,750 – 14,065	100,0 – 76,26
Вище середнього	19,99 – 15,00	14,064 – 9,376	14,064 – 9,376	14,064 – 9,376	14,064 – 9,376	76,25 – 52,50
Нижче середнього	14,99 – 10,00	9,375 – 4,690	9,375 – 4,690	9,375 – 4,690	9,375 – 4,690	52,49 – 28,76
Низький	менше ніж 10,00	менше ніж 4,690	менше ніж 4,690	менше ніж 4,690	менше ніж 4,690	менше ніж 28,76

З таблиці 1 видно, що потенціал модернізації підприємства слід вважати високим, якщо його бальна оцінка коливається в інтервалі від 76,26 до 100,0 балів. Якщо

ж така оцінка є меншою ніж 28,76 бал, то потенціал модернізації підприємства слід вважати низьким.

Методика розрахунку границь потенціалу модернізації може використовуватися для підприємств з будь-яким набором складових потенціалу модернізації. Головне, щоб набір складових та коефіцієнти вагомості складових потенціалу модернізації підприємства були обґрунтованими.

Апробація розробленої методики бальної оцінки рівня потенціалу модернізації підприємства показала, що найскладнішим її етапом є формування інформаційної бази для розрахунку часткових показників потенціалу модернізації підприємств. Це пов'язане з тим, що у статистичній звітності та аналітичних матеріалах більшості промислових підприємств лише частково присутні дані щодо аспектів окремих складових потенціалу модернізації, наприклад, кадрової. А по окремих складових (організаційній, управлінській) вони взагалі відсутні. Враховуючи значність проблеми модернізації підприємств, та для виправлення ситуації з забезпеченням необхідних методичних розрахунків вважаємо за доцільне рекомендувати впровадження у статистичну звітність промислових підприємств (у якості обов'язкових) показники технічного, технологічного, організаційного та управлінського рівнів виробництва.

Сформована в результаті проведеного дослідження методика оцінки потенціалу модернізації підприємства та запропоновані показники його виміру дозволять, на наш погляд, уникнути прорахунків на шляху модернізаційних перетворень підприємства підвищити результативність їх модернізації.

Висновки. Проведене нами дослідження показало, що системна модернізація підприємств здійснюється у порівняно вузьких сегментах промисловості і щопричини такого становища є як відсутність сприятливих організаційно-економічних умов модернізації, так і відсутність відповідних методичних розробок та інструкцій, що забезпечують розвиток процесів модернізації на підприємствах.

З ціллю вирішення проблеми запропонована система показників вимірювання потенціалу модернізації, яка закладена в основу розробленої нами методики бальної оцінки потенціалу модернізації підприємства.

Розроблена автором методика побудована за принципом, що оцінка потенціалу модернізації – це сукупна оцінка окремих його складових і що аналіз кожної з цих складових дає можливість оцінити сукупний модернізаційний потенціал підприємства.

Для бальної оцінки модернізаційного потенціалу запропоновані критеріальні значення показників та відповідні бали по кожній із складових потенціалу модернізації.

У розробленій методиці введені чотири рівні модернізаційного потенціалу: низький, високий, нижче середнього та вище середнього і запропонований спосіб розрахунку границь рівня потенціалу модернізації у розрізі його складових

Для практичного використання запропонованої методики оцінки потенціалу модернізації підприємства доцільно впровадити у статистичну звітність промислових підприємств у якості обов'язкових показники технічного, технологічного, організаційного та управлінського рівнів виробництва.

Впровадження у практику економічної діяльності промислових підприємств розробленої методики допоможе активізувати процес їх модернізаційних перетворень і забезпечити зростання ефективності виробництва, підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Список використаних джерел

1. Валінкевич Н.В. Теоретико-методологічні підходи до визначення сутності модернізації підприємств [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcl&j=1&id=5>

2. Украина: Проблемы и перспективы масложировой отрасли [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.a-sol.ru/news/news143.html>
3. Шевченко А.А. Оценка финансового потенциала при определении способности предприятия к модернизации [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.klgtu.ru/students/vestnik/2013/l.57.doc>
4. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку: монографія/ За заг.ред. д.е.н. проф. Ілляшенка С.М. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 728 с.
5. Смерічевська С.В., Сидич О.В. Оцінка інноваційного потенціалу / С.В. Смерічевська, О.В. Сидич // Економіка промисловості. – №2. –2006. – С.14-18.
6. Заболотская Н.В. Оценка экономического потенциала предприятия /Н.В. Заболотская // Экономический анализ: теория и практика. – № 5. –2009. – С. 42-47.
7. Цымбалюк С.Н. Методика оценки экономического потенциала предприятия в условиях развития рыночной экономики в России [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.creativeconomy.ru/articles/14227/>
8. Ефимычев Ю.И., Трофимов О.В., Ломовцева А.В., Шипилов А.Г. Модернизация предприятия как источник повышения его конкурентоспособности [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.uecs.ru/innovacii-investicii/item/2438-2013-10-17-08-12-19>
9. Ковальчук Ю.А. Стратегическое управление эффективностью модернизации: монография / Ю.А. Ковальчук. М.: БИНОМ Лаборатория знаний, 2010. – 192с.

References

1. Valinkevych N.V. Teoretyko-metodolohichni pidkhodovy znachennya sutnostimodernizatsiyi pidpriyemstv [Theoretical and methodological approaches to defining the essence of modernization] <http://vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcl&j=1&id=5>
2. Ukraina: Problemy i perspektivy maslozhirovoy otstrasli [Ukraine: Problems and prospects of oil and fat industry] <http://www.a-sol.ru/news/news143.html>
3. Shevchenko A. A. Otsenkafynansovohopotentsyala pry opredelenyisposobnosty-predpriyatyya k modernyzatsyy [Assessment of the financial potential in determining the enterprise's ability to modernization] <http://www.uecs.ru/innovacii-investicii/item/2438-2013-10-17-08-12-19>
4. Ilyashenko S.M. Marketynhimenedzhmentinnovatsiynohorozvytku [Marketing and Management of Innovation Development] Sumy: VTD "Universytet-s'kaknyha", 2009. 728 p.
5. Smerlchevska S.V., Sidich O.V. Otslnkainnovatslynogopotentslalu [Assessment innovative potential] Ekonomikapromislovostl, 2006, issue 2, pp. 14-18
6. Zabolotskaya N.V. Otsenkaekonomicheskogopotentsialapredpriyatiya [Assessment of the economic potential of the enterprise]. Ekonomicheskyyanaliz: teoriyaipraktika, 2009, issue 5, pp. 42-47
7. Tsyimbalyuk S.N. Metodikaotsenkiekonomicheskogopotentsialapredpriyatiya v usloviyahrazvitiyaryinochnoyekonomiki v Rossii [Methodology of estimation of enterprise's economic potential in the conditions of development of market economy in Russia] <http://www.creativeconomy.ru/articles/14227/>
8. Efimyichev Yu.I. Trofimov O.V. Lomovtseva A.V. Shipilov A.G. Modernizatsiya-predpriyatiyakakistochnikpovyisheniya ego konkurentosposobnosti [Modernization of the enterprise as a source of improve its competitiveness] <http://www.uecs.ru/innovacii-investicii/item/2438-2013-10-17-08-12-19>
9. Kovalchuk Yu.A. Strategicheskoeupravlenieeffektivnostyumodernizatsii: monografiya [Strategic Management of modernization's efficiency] M. : BINOM Laboratoriyaznaniy, 2010

ДАНИ ПРО АВТОРА

Бойко Ольга Станіславівна, аспірант кафедри економіки та управління національним господарством

Одеський національний економічний університет

вул. Преображенська, 8, м. Одеса, 65100, Україна

e-mail: geuko2005@rambler.ru

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Бойко Ольга Станиславовна, аспирант кафедры экономики и управления национальным хозяйством

Одесский национальный экономический университет

ул. Преображенская, 8, г.Одесса, 65100, Украина

e-mail: geuko2005@rambler.ru

DATA ABOUT THE AUTHOR

Boyko Olga, postgraduate of department of Economics and Management of National Economy

Odessa national economic university

Preobrazhenska Str., 8, Odesa, 65082, Ukraine

e-mail: geuko2005@rambler.ru

Рецензент:

Ковальов Анатолій Іванович, проректор з науки Одеського національного економічного університету, д.е.н., професор, Одеський національний економічний університет.